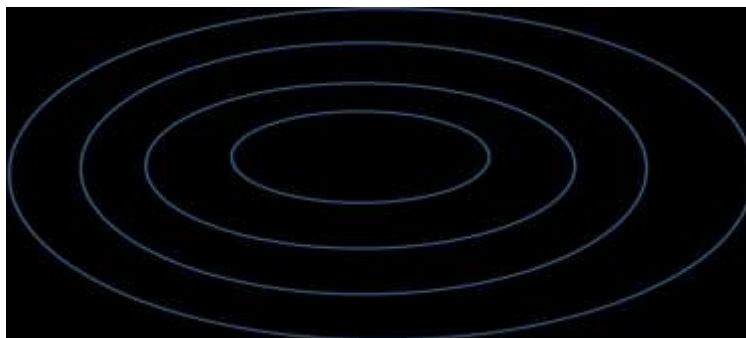

RISK- OCH VÄSENTLIGHETSANALYS 2010

Inledning

Enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning är syftet med intern kontroll att säkra en effektiv förvaltning och undgå allvarliga fel och skador. Intern kontroll är ett vitt begrepp. Det innefattar allt från rättvisande räkenskaper till styrning och uppföljning mot uppsatta mål. Inom de olika områdena ska det finnas ett antal styrdokument och rutiner som tillsammans bildar organisationens interna kontrollsystem. Den interna kontrollens beståndsdelar kan illustreras med följande figur:

1. I den inre cirkeln begränsas definitionen av intern kontroll enbart till rättvisande räkenskaper och skydd av tillgångar.
2. Cirkel två har ett något vidare begreppsinnehåll och inbegriper intern kontroll av regelverk som har nära koppling till räkenskaperna. Det är bl.a. instruktioner för attest och utanordning, kontoplaner med anvisningar för konteringar etc.
3. I cirkel nummer tre återfinns regelverk som är styrande för de administrativa stödprocesserna i organisationen. Det kan vara delegationsordning, dokumenterade regler för upphandling, löne- och personaladministrativa regler etc.

4. Den yttersta cirkeln representeras av regelverk, strategier och riktlinjer för styrning och uppföljning av organisationens verksamhetsprocesser, t.ex. hur nämnden ska nå fastställda mål och prestationer inom fastställd budget.

Risk- och väsentlighetsanalys

Enligt stadens anvisningar ska nämnden genomföra en risk- och väsentlighetsanalys med utgångspunkt i fullmäktiges indikatorer och nämndens väsentliga processer. Nämnden ska i sin risk- och väsentlighetsanalys dokumentera sina väsentliga processer med utgångspunkt i nämndens system för internkontroll. Dokumentationen sker i ILS-webb.

Till varje väsentlig process ska kopplas riskkategori, definition av riskerna samt beskrivning av riskernas konsekvens. För varje väsentlig process ska anges om det för processen finns dokumenterade rutinbeskrivningar och löpande kontroller. I risk- och väsentlighetsanalysen ska nämnden dels uppskatta sannolikheten att risken ska inträffa och därefter ska ställning tas till hur väsentlig konsekvensen av risken är.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen har i risk- och väsentlighetsanalysen identifierat 37 risker utifrån nämndens fastställda indikatorer och 48 risker utifrån nämndens väsentliga processer som kan påverka förvaltningens möjligheter att uppnå sina mål.

De väsentliga processerna sammanfaller inte med nämndens verksamhetsområden eller målgrupper vilket innebär att enstaka risker inte alltid har en naturlig placering utan har måst placeras där de passar bäst. Varje väsentlig process omfattar ett flertal rutiner och uppföljning görs löpande samt i samband med tertialrapporter och årsredovisning.

- Arbetsmarknadsåtgärder
- Effektivitet
- Ekonomi
- Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri
- Kultur- och föreningsverksamhet
- Svenskundervisning för invandrare
- Stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- Upphandling

Grunder för bedömningarna

De identifierade riskerna värderas utifrån dels **sannolikheten** att risken har en negativ effekt på nämndens måluppfyllelse under det kommande året och dels **väsentlighet** eller den konsekvens eller påverkan risken bedöms få, om den skulle inträffa, på nämndens måluppfyllelse.

Sannolikhet

1 – Osannolik	Risken är praktiskt taget obefintlig att fel ska uppstå
2 - Mindre sannolik	Risken är mycket liten att fel ska uppstå
3 – Möjlig	Det finns risk att fel ska uppstå
4 – Sannolik	Det är troligt att fel ska uppstå
5 - Mycket sannolik	Det är mycket troligt att fel ska uppstå

Väsentlighet

Konsekvenser vid fel	Påverkan på verksamheten/kostnaden om fel uppstår
1 – Försumbar	Är obetydlig
2 – Lindrig	Uppfattas som liten
3 – Kännbar	Uppfattas som besvärande
4 – Allvarlig	Är stor och fel bör helst inte inträffa
5 - Mycket allvarlig	Är så stor att fel helt enkelt inte får inträffa

För samtliga risker som bedöms som ”allvarliga”, d.v.s. uppgår till 4 eller högre för både sannolikhet och väsentlighet, ska aktiviteter eller kontrollmoment i internkontrollplanen tas fram över vad nämnden gör för att minimera riskerna för att måluppfyllelse inte sker.

I nedanstående tabell redovisas hur riskerna fördelar sig utifrån sannolikhet och konsekvens. Sammanställning av dels risker utifrån indikatorer och dels utifrån väsentliga processer finns i bilaga.

Väsentlighet	Sannolikhet				
	1 Osannolik	2 Mindre sannolikt	3 Möjlig	4 Sannolikt	5 Mycket sannolik
1 - Försumbar					
2 – Lindrig		4	5	1	
3 – Kännbar	3	5	13	6	
4 – Allvarlig	1	21	15	1	
5 – Mycket allvarlig		8	2		

I många fall har bedömningen gjorts att det är mindre sannolikt eller möjligt att en risk inträffar, men att om den inträffar så är det allvarligt. En risk har ansetts vara av den arten att det är sannolikt att den inträffar och att konsekvensen i så fall blir allvarlig.

En viktig faktor för att socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen ska uppnå sina mål är tillgången till kompetent personal och flera av de identifierade riskerna är relaterade till personalfrågor: rekrytering, upprätthållande av kompetens, ledarskap, förändringsbenägenhet m.fl. Stora förändringar kommer att ske under kommande år vilket påverkar nämndens möjligheter att nå sina mål:

- Ett omfattande omstruktureringsarbete genomförs på kort sikt för att möta en efterfrågeminskning på nämndens institutionsplatser vilket väntas medföra övertalighet under år 2010.
- På längre sikt är det den höga medelåldern bland de anställda med stora pensionsavgångar de kommande åren som kan komma att hota nämndens möjligheter att nå sina mål.

Verksamhetsrevision

I nämndens verksamhetsrevision granskas verksamheterna utifrån uppdrag, mål, prestationer, prioriterade frågor och kvalitet samt den inbördes konsistensen mellan plan och rapportering. Vidare granskas rutiner för uppföljning och dialog. Underlag för verksamhetsrevisionen är i första hand ILS-webb, verksamhetsplan, internkontrakt, kvalitetsgarantier samt rapporteringen i tertiärrapporter och verksamhetsberättelse. Därutöver görs enhetsspecifika uppföljningar, utvärderingar, statistik m.m. Verksamhetsrevisionen rör i första hand den yttersta cirkeln, se inledningen.

Verksamhetsrevisionen ska säkra att

- lagar, avtal och andra för nämnden gällande regler, föreskrifter och beslut följs
- användningen av resurser är effektiv och ändamålsenlig
- verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har beslutat
- redovisningen och uppföljningen av verksamheten är rättvisande, tillförlitlig och ändamålsenlig

Det är därvid viktigt att nämndmål och åtaganden är tydliga och uppföljningsbara samt att resultatredovisning, analys och utvärdering av verksamheten är väldokumenterade.

Uppmärksamhet kommer att fästas vid att verksamhetsspecifika mål och prestationer är uppföljningsbara och att uppföljning görs. Visst fokus kommer också att ligga på förvaltningens bidrag till den stadsövergripande uppföljningen. I detta skulle t.ex. kunna ingå att utveckla bättre underlag för att belysa frågan om likvärdig service och likställighet i biståndsbedömningen i staden. Förvaltningen kommer att i verksamhetsrevisionen för 2010 särskilt fokusera på:

- Uppdrag, mål och uppföljning
- Planerade prestationer och uppföljning
- Uppföljning av verksamhetens effekter
- Kvalitetsgarantier och uppföljning
- Samverkan och dialog
- Relevanta riktlinjer och deras användning
- Att förbättringsförslag från tidigare år har genomförts

Under 2009 har verksamhetsrevisionen till viss del arbetats om och nya frågeställningar och rutiner tagits fram. Dessa kommer att användas i arbetet med verksamhetsrevisionen under 2010. För år 2010 föreslås nio verksamheter ingå i verksamhetsrevisionen, varav tre enskilda organisationer. Enskilda organisationer och företag följer inte ILS-regelverket för staden men kraven är likartade med verksamhetsplan, verksamhetsberättelse, revision, regelbundna uppföljningar mm. Verksamhetsrevisionen utformas utifrån de riktlinjer som gäller för bidrag till organisationer och till det avtal som är tecknat med upphandlad verksamhet. I övrigt kommer granskningen att vara upplagd på samma sätt som för förvaltningens egna enheter.

Verksamhetsrevision kommer 2010 att ske vid:

Convictus (enskild organisation)
Frälsningsarméns härbärke (enskild organisation)
Hamnvikshemmet
Krukis-Örnsberg
Kvinnors nätverk (enskild organisation)
Linggården
LSS-kollo Stora Lugnet
LSS-kollo Högås (upphandlad)
Organisations- och föreningsstödsfunktionen
Stegsholm

Internrevision

Varje nämnd skall följa upp att de interna kontrollsystemen fungerar inom nämndens verksamhetsområden. Utifrån nämndens risk- och väsentlighetsanalys har ett antal områden valts ut för granskning under verksamhetsåret. Syftet är att verifiera att nämndens mål uppnås samt att riktlinjer upprätthålls och fastlagda kontroller genomförs. Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen genomför därför årligen en internrevision med tonvikt framför allt på rutiner inom de ekonomiska och personaladministrativa områdena. Internrevisionen arbetar alltså framförallt med de tre inre cirklarna, se inledningen.

Syftet är också att stämna av att den interna kontrollen fungerar inom alla områden och på alla verksamheter genom att besöka ett urval verksamheter varje år. Internrevisionen ska säkerställa att övergripande riktlinjer, regler och anvisningar följs:

- lagar, avtal och andra för nämnden gällande regler, föreskrifter och beslut följs
- anskaffningen av resurser är effektiv och ändamålsenlig
- redovisningen och uppföljningen av ekonomin är rättvisande, tillförlitlig och ändamålsenlig
- säkerheten i redovisningsrutiner, administrativa rutiner och IT-system är tillfredsställande

Ett internt kontrollsystem har tagits fram och regler och anvisningar har utformats i syfte att upprätthålla en god intern kontroll inom hela verksamhetsområdet. Planering och genomförande av internrevisionen utgår från följande:

1. Tidigare revisionsrapporter följs upp i syfte att granska att åtgärder vidtas i enlighet med revisorernas påpekanden.
2. Verksamheter med tidigare brister samt verksamheter som har en stor budgetomslutning prioriteras liksom nytillkomna verksamheter.
3. Särskild uppmärksamhet fästs vid kostnader och intäkter av väsentlig storlek. Väsentliga kostnader är personal, lokaler och entreprenader samt vissa försäljningsintäkter.
4. I internrevisionen uppmärksammar förvaltningen särskilt följande administrativa processer:

- Attestregler – attestkort
- Delegationsordning
- Nämndens miljöpolicy
- Upphandling
- Personaladministrativa rutiner
- Kassarutiner
- Inventarieredovisning
- Budgetuppföljning
- Kontanthantering vid institutionerna

5. Periodiseringar och kundfordringar är väsentliga poster i bokslut och delårsbokslut och ägnas därför särskild uppmärksamhet.

Rutiner som blir föremål för de interna granskningarna sammanfattas utifrån skalan; **utmärkt** – **bra** – **godtagbar** – **ej godtagbar**. Denna bedömning är i sin tur vägledande för åtgärder från förvaltningen och för granskningen i påföljande internrevision.

Internrevision kommer 2010 att ske vid:

Bedömningskansliet
Enheten för hemlösa, team 4
Gamlebo
Grimman
Hantverksbyn
Jobbtorg filial Lunda
LSS-kollo Lämbonäs
LSS-kollo Storholmen
Maria Ungdom
Personalavdelningen
Rågö
SFI Västerort
Stegen
Tillståndsenheten